

Arbetsmaterial för arbetsgrupp Fullföljda studier

Huvudrubriker med checklistor

Rubrikerna är hämtade ur SOU 2016:94: Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera.

Checklistorna är punkter från

- Saknad! Framtagna punkter ur utredningen
- Workshop i arbetsgrupp Fullföljda studier 10 april 2018
- Vänersborgs eget närvaroarbeta, framtagandet av framgångsfaktorer (Vänd frånvaro till närvaro, SKL)
- Västra Götalandsregionen: Att motverka skolmisslyckanden

Kommentar: Ibland återkommer samma eller liknande punkter under olika rubriker.

Skolplikt och rätt till utbildning

- Rätt till utbildning. Får alla barn och unga hos oss utbildning?
- Ledigheter
- Vite?

Förekomsten av frånvaro

- Nationella siffror saknas. Hur ligger vi till i jämförelse?

Frånvaro måste uppmärksammas

- "Att ha koll på frånvaro är en viktig intervention i sig som förmedlar att vi saknar eleven och är intresserade av varför eleven är borta"
- Syftet med registrering implementeras (pedagoger, elever, vårdnadshavare). Samtidigt implementeras närvarorutinen.
- Registreringen behöver ses över, både på grundskolan och inom KfV. Fungerar systemet fullt ut? Har vi definierade orsaker som alla förstår? Tas elever bort från listorna när de inte ska stå kvar där, t ex vid placeringar, byte av skola? Stämmer listorna från KfV till Ung resurs?
- Är rapporteringen likvärdigt skött på de olika enheterna?
- Uppmärksammas även giltig frånvaro?
- Följ upp och analysera frånvaro på skolnivå och huvudmannnivå. Analys på skolnivå kan handla om vilka individer, vilka lektioner, vilka veckodagar...
- En närvarofunktion bör finnas på varje skola. Utredningen föreslår att en sådan person ska följa upp frånvaro på elevnivå och sammanställa på skolnivå

Risikfaktorer för frånvaro

- Utredningen föreslår: "Inför skyldighet att skyndsamt utreda orsakerna till frånvaro och att sätta in åtgärder utifrån utredningens resultat"
- Skola, socialtjänst, barnpsykiatri behöver ha kunskap om riskfaktorer för problematisk frånvaro
- Tre grupper av faktorer som ofta samvarierar:
 1. Faktorer som är relaterade till skolan
 2. Faktorer som är relaterade till individen
 3. Sociala faktorer som har samband med familj, bostadsområde och kamrater
- Exempel på skolfaktorer:

- Bristande uppmärksamhet på närvaro/frånvaro
- Undervisningen upplevs för svår eller för lätt eller på annat sätt omotiverande
- Bristande anpassning till funktionsnedsättning
- Svag/dålig relation lärare – elev
- Mobbning
- Stökig skolmiljö – otryggt, svårt att få hjälp etc
- Individfaktorer:
 - Nedstämdhet, depression
 - Oro, ångestbesvär
 - ADHD, autism, särskild begåvning, svag teoretisk begåvning, andra inlärningssvårigheter
 - Somatisk sjukdom, t ex diabetes, astma, allergi
- Exempel på sociala faktorer:
 - Familj:
 - Förälder med psykisk sjukdom, missbruk
 - Konflikter i hemmet
 - Svårt att stödja barnets skolgång
 - Jämnåriga/kamrater:
 - Kamratpåverkan, antisociala beteenden
 - Mobbning, kränkande behandling, trakasserier

Skolmiljöns betydelse för närvaro

- "Eleven ska kunna sakna skolan när det är lov"
- Elevers inflytande och delaktighet
- Trygghet och studiero
- Värdegrundsarbete
- Likabehandlingsarbete
- "Närvarofrämjande personal" – t ex socialpedagog, fritidsledare, skolvärd
- Fysisk miljö

Närvaroarbete – från att uppmärksamma och kartlägga till att åtgärda frånvaro

- Rutiner – fungerar de, behövs de revideras?
- Uppmärksamma vi även giltig frånvaro?
- Fungerar "frånvaroorsaker" i VÄL resp Skola24?
- Systematisk kartläggning av orsaker – hur gör vi det?
- Extra anpassningar och särskilt stöd. Har vi koll?
- Samarbete med vårdnadshavarna, tillräckligt bra? Behövs kompetensutv?
Kontakts de/bjuds de in vid tidig upptäckt av frånvaro?
- Kunskap om funktionsnedsättningar. Mer kontakt med socialtjänsten? OoF.
- Elevhälsans roll, utifrån varje profession inom elevhälsan
- Socialtjänstens roll i skolan. Anmälningrutiner. Samverkande socialsekreterares roll – är den tillräcklig i rutinen? Handläggares roll vid pågående ärende?
- Västbus. Fungerar samverkan i praktiken vid problematisk skolfrånvaro?
- Tillgång till första linjens vård. Samarbete med skolan.
- Tillgång till psykiatri. Samarbete med skolan.
- Mobila skolteamet. Tillgänglighet. Arbetsmetoder. Samverkan med andra parter. Samverkan med vårdnadshavare.

- Flexibla lösningar förespråkas i utredningen. Hur bra är vi på det? I rektors roll att hantera frånvaro ingår att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro samt att samverka. Flexibilitet för att få dessa grenar att fungera?!
- Goda relationer mellan lärare och elever betonas i utredningen. "En elev med stora svårigheter kan behöva en tydlig och stark relation för att elevens svårigheter inte ska bli övermäktiga." "I intervjuer med elever som återvänt till skolan anges att engagerade vuxna som inte ger upp är den viktigaste förutsättningen för att en återgång tillskolan ska vara möjlig." "I flera av utredningens rektorsintervjuer nämns att lärare, skolvärd, elevassistent, skolsköterska, kurator och coach är viktiga för att ge eleverna tillgång till relationer med vuxna, vilket rektorerna upplever kan förebygga frånvaro."

Problematisering frånvaro

- Nya bestämmelser på gång, troligtvis nya Allmänna råd (krav på statistik, dokumentation, rektors ansvar att utreda och åtgärda, huvudmannens roll mm). Även gymnasieutredningen ger förslag på hur åtgärder ska sättas in för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning.
- CSN. Hur är rutiner lokalt? Funkar?
- Utifrån Ung resurs. Fungerar rutiner?

Elevhälsans viktiga roll

- Elevhälsan måste enligt utredningen utformas så att den kan jobba som den ska: främst förebyggande och hälsofrämjande
- Vara tillgänglig, synlig och integrerad i skolan
- Vara proaktiv och kunskapsstark för att förebygga mobbning, missbruk och livsstilsrelaterad ohälsa
- Tillsammans med skolledning (och central elevhälsa) bygga struktur för samverkan
- Bidra till ett systemiskt synsätt och ett skolsocialt arbete samt en psykologisk kunskap som främjar hälsa och lärande
- Arbeta både strukturellt och individuellt
- Bidra till systematiskt kvalitetsarbete, utvärdera förbättringar i närvaro och utvärdera närvaro i skolresultat

Motivation till närvaro – studie- och yrkesvägledning

- Utredningen föreslår att uppgifterna för syv regleras mot att särskilt uppmärksamma elever med problematisering frånvaro
- Tillgång. Tillräcklig?

Samverkan – närvaro med gemensamma krafter

- Socialstyrelsen betonar att samverkan vid problematisering frånvaro kommer igång snabbt och är välfungerade med hänsyn till att barn är under utveckling och att avgörande utvecklingssteg annars kan hindras eller försenas.
- Se punkter under flera ovanstående rubriker
- Skolfam – kan vi använda mer av deras metoder?
- Ur Västra Götalandsregionens rapport om att motverka skolmisslyckanden: "Komplexa problem kännetecknas ju av att det inte går att precisera och enas om en *enskild* faktor som löser problemet en gång för alla. Snarare är det så att problemet berör flera olika aktörer vilka inte sällan har olika tolkningar av vad problemet består i, hur det uppkommer och därmed vilka lösningar som kan finnas. Komplexa problem tenderar därför att vara en källa till konflikt mellan aktörerna."
- Samverkan inom skolenheten med elevhälsan. Fungerar den?

- Samverkan mellan aktörer. Skola, förskola, KFV, Ung resurs, BUP, socialtjänst, Barn- och ungdomshabiliteringen, vårdcentraler, ungdomsmottagning, familjecentral, Barn- och ungdomsmedicin, Kultur och fritid, polis, vuxenpsykiatri, psykiatriska ungdomsteamet.....
- Finns tillräckligt stöd för samverkan på ledningsnivå? Utredningen pekar på vikten av god samverkan politisk nivå (nämnds- och förvaltningsnivå, mellan både kommun och region) och ledningsnivå inom de aktuella verksamheterna.
- Fungerar Västbus – SIP?

Överlämningar vid övergång inom och mellan skolor

- Rutiner. Vilka har vi? Översyn behövs eller bara att samla in? Även från förskola till förskoleklass. Till Ung resurs.
- Inflyttade elever. Utflyttade elever. Nyanlända elever.
- Systematisk överlämning vid övergångar mellan skolenheter inom eller mellan olika skolformer för elever med problematisk frånvaro. Fungerar det?

Ett systematiskt kvalitetsarbete för att minska frånvaro och stärka närvaro

- Följa upp, analysera och bedöma
- Varje fas ska analyseras och dokumenteras. Fungerar det?
- Dokumentation av samverkan?
- Var är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det?
- Grundskolans mål: "Andelen elever i årskurs 7-9 med mer än 25 % frånvaro ska minska fram till 2020 med 1 procentenhet per år"
Kunskapsförbundets mål? Socialtjänstens? Folkhälsans? Regionens (vi vet att ett övergripande mål är Fullföljda studier, men inte hur det bryts ner)?
- Stygrupp för Samverkan Vänersborg ger klara direktiv på uppföljning. Det övergripande målet för allt arbete i Samverkan Vänersborg är fr o m 1 jan 2018 FULLFÖLJDA STUDIER

Huvudmannens skyldigheter och hemkommunens åtgärder inom ramen för skolpliktsbevakningen

- Fungerar rutinen? Kunskapsförbundets rutiner – hur ser de ut? Ung resurs – finns det liknande bestämmelser vid annan kommuns insatser?
- Rapport från t ex Fridaskolan/Fridagymnasiet? Andra skolor? Vid placering av barn i annan kommun?
- Ur utredningen "Hemkommunen, som har det yttersta ansvaret för att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd, behöver få information om att en elev har problematisk frånvaro för att kunna vidta lämpliga åtgärder, exempelvis att samverka med andra samhällsaktörer eller tillsätta ytterligare stöd till eleven, elevens vårdnadshavare eller skolan."